

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาด้วยระบบกลุ่มโรงเรียน นับเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่งจากหน่วยงานบริหารในระดับสูงที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาซึ่งมีโรงเรียนอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ ในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 90 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและเล็กมาก (สพช.2530:1:7) จึงทำให้เกิดปัญหาด้านการลงทุน การจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นต้น ซึ่งสาเหตุดังกล่าวนี้ทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และเล็กมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องจัดให้มีการรวมโรงเรียนหลาย ๆ โรงเรียนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน เข้าเป็นกลุ่มโรงเรียน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้การกระจายทรัพยากรทุกด้านที่มีอยู่แล้วภายในกลุ่มโรงเรียนไปช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียน เช่น บุคลากรวัสดุอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการบริหารและด้านการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าวของกลุ่มโรงเรียน เชื่อว่าจะสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกันได้ ในที่สุด

เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบ ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) จึงได้วางระเบียบการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น ในปีพุทธศักราช 2523 โดยมีคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนภายในกลุ่มและครูผู้สอนที่ได้รับเลือกตั้งจากครูภายในกลุ่มจำนวนกึ่งหนึ่งของผู้บริหาร เป็นคณะกรรมการของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งได้กำหนดขอบข่ายของงานไว้ 6 ด้านคือ งานด้านวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่จากการติดตามผลการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนที่ผ่านมาพบว่า การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนจัดอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวัง

ของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสาเหตุที่สำคัญคือ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนยังไม่เข้าใจบทบาท เป้าหมายและมาตรการดำเนินงานอย่างแจ่มชัด โดยเฉพาะงานทางด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนและการให้การสนับสนุนงานด้านวิชาการแก่โรงเรียนได้รับการพัฒนาไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ประกอบ คุณารักษ์ และ อำพน ศรีถยชัย 2529:107) ซึ่งข้อสรุปนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ปิ่นสุข (2525:89) ที่พบว่า การปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่ทำหน้าที่ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนโดยตรงยังไม่มีกำหนดแต่งตั้งและมีบทบาทที่แน่นอน เพียงแต่ในหลาย ๆ จังหวัดมีการคัดเลือกครูเพื่อเข้ามาทำงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนโดยมีการแต่งตั้งกันเป็นภายในเท่านั้น เพราะยังไม่มีระเบียบปฏิบัติที่เป็นพื้นฐาน (บุญชู สนั่นเสียง, จ่านง พรายแย้มแซ และ อารณ์ มนตรีศาสตร์ 2525:1)

ดังนั้น เพื่อให้งานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดแนวปฏิบัติ ว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น ในปีพุทธศักราช 2525 โดยได้กำหนดให้มีครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนกลุ่มละ 5 คน โดยแยกตามกลุ่มประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร มีหน้าที่ที่สำคัญคือ ปฏิบัติการใช้หลักสูตรกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูภายในกลุ่ม ปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนในการนิเทศภายในกลุ่ม การประชุมอบรมสัมมนา การสาธิตการสอน การผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น (สปช. 2527:42)

จึงกล่าวได้ว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นบุคลากรที่สำคัญมากคนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่สำคัญนอกเหนือไปจากการเป็นผู้ปฏิบัติการสอนโดยทั่วไป กล่าวคือ ต้องสามารถปฏิบัติการสอนจนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ การประชุมอบรมสัมมนา การประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มโรงเรียน จึงจะทำให้เป็นที่ยอมรับของครูภายในกลุ่มโรงเรียน แต่ช่วงที่ผ่านมา ปรากฏว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่มากโดยเฉพาะในด้านความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ จรุง จัยโชค (2527:122) ได้พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ทั้งนี้เพราะครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

มีปัญหาด้านความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นประการสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนั่น มีชั้นหมาก (2527:65) ที่ได้ศึกษาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้ง 2 ด้านคือ ด้านปฏิบัติการสอนและด้านวิชาการ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีสมรรถภาพต่ำกว่าเกณฑ์ทั้ง 2 ด้าน ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนต้องมีความรู้ ความสามารถในหลาย ๆ ด้านนั่นเอง และจากงานวิจัยของ ปัญญา หมั่นบาล (2529:179) ก็ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันอีกว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังไม่มีสมรรถภาพสูงเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพได้ เพราะครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งสาเหตุประการสำคัญที่สนั่น มีชั้นหมาก และ ปัญญา หมั่นบาล ได้ข้อสรุปที่ตรงกันคือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังไม่ได้รับการอบรมเพื่อเสริมความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอและยังไม่มีเกณฑ์ที่จะให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนใช้เป็นหลักในการคัดเลือกครูที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน

จากงานวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า สมรรถภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนขาดสมรรถภาพแล้วก็ยากที่จะปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนให้สำเร็จสมบูรณ์ได้ อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่ในฐานะที่เป็นครูวิชาการของกลุ่มโรงเรียนซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียน จึงได้รับความคาดหวังจากทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารในโรงเรียนและผู้บริหารในระดับสูงที่ต้องการให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังเช่น จากงานวิจัยของ จรุง จิโยชค (2527:122) พบว่า ทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเอง มีความคาดหวังที่จะให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในระดับประถมศึกษา มีบทบาทที่ใช้ในการปฏิบัติงานสูงขึ้นจนอยู่ในเกณฑ์มาก และ จากผลการวิจัยของ ปัญญา หมั่นบาล (2529:174-176) ที่สอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญและจำเป็นในการช่วยเหลืองานวิชาการในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน และเน้นให้ครูผู้สอน ผู้บริหารและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเองได้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาท หน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญของ

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดกลุ่มโรงเรียน ดังนั้นตามระเบียบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2529 ได้เพิ่มจำนวนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยกำหนดให้มีครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนกลุ่มละ 6 คน และกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกครูที่จะเข้ามาทำหน้าที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไว้ดังนี้คือ ต้องเป็นครูดีเด่นของกลุ่มโรงเรียน หรือเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอนจนเป็นที่ยอมรับจากครูในโรงเรียน และได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน โดยที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีหน้าที่ที่สำคัญคือ ปฏิบัติการสอนและพัฒนาการสอนในกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูภายในกลุ่ม และมีหน้าที่อื่น ๆ อีกดังนี้คือ

1. เป็นคณะทำงานในการวางแผนการเรียนการสอนของกลุ่มโรงเรียน
2. ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนในการพิจารณาแนวทาง

พัฒนาวิชาการ

3. เป็นผู้นำในการให้บริการของศูนย์วิชาการกลุ่มและห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน
4. เป็นวิทยากรด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
5. เป็นคณะทำงานด้านการประเมินผลทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
6. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมอบหมาย (สพช.2529: 8)

จึงกล่าวได้ว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาท หน้าที่และมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับกลุ่มโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือต้องปฏิบัติการสอนและพัฒนาการสอน ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูตลอดจนเป็นผู้นำทางวิชาการ จึงจะสามารถให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอนแก่คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและเป็นวิทยากรของกลุ่มโรงเรียนได้ ด้วยเหตุดังกล่าวครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ หรือมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับของครูและผู้บริหารภายในกลุ่มโรงเรียน แต่ช่วงที่ผ่านมา จากรายงานการวิจัยหลายฉบับแสดงให้เห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังไม่มีสมรรถภาพสูงเพียงพอและขาดความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายในการปฏิบัติงานของตน จึงเป็นสาเหตุประการสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสมรรถภาพที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงเป็นเรื่อง

ที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยที่สมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
 ควรจะมีสมรรถภาพในด้านใด มีขอบข่ายเพียงใดและมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดนั้น
 ควรจะได้นำมาศึกษาตามสภาพความเป็นจริงและตามสภาพที่ควรจะเป็น และเนื่องจาก
 บทบาท หน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2529 นั้น เป็นการกำหนดไว้
 อย่างกว้าง ๆ ไม่เด่นชัดเพียงพอที่จะแยกแยะจนถึงขั้นปฏิบัติในรายละเอียดได้ ตลอดจน
 ในปัจจุบันนี้ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่สนับสนุนว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในระดับประถมศึกษา
 ผู้ที่มีสมรรถภาพเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพนั้นเป็นอย่างไร ด้วยเหตุนี้สมรรถภาพ
 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนควรจะได้นำมาศึกษาในรายละเอียด
 และควรจะได้รับการประเมินจากผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงคือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและ
 บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องตลอดเวลาทั้งกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน คือ ครูผู้สอน และ
 ผู้บริหาร ทั้งนี้เพื่อจะได้ผลสรุปอันเป็นแนวทางกำหนดสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูวิชาการ
 กลุ่มโรงเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป ด้วยความสำคัญดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัย
 มีความสนใจที่จะศึกษา "การวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถภาพที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของ
 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ตามการรับรู้ของตนเอง ครู และผู้บริหาร"
 ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะทำให้
 ทราบว่ามีขอบข่ายของสมรรถภาพในด้านใดบ้างที่มีความสำคัญที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ และยังเป็นแนวทางให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา
 คัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้เหมาะสม ตลอดจน
 ใช้เป็นเกณฑ์ในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
 ในระดับประถมศึกษาในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะสมรรถภาพที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่ม
 โรงเรียนในระดับประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครู และ
 ผู้บริหาร
2. เพื่อศึกษาตัวประกอบที่สำคัญที่อธิบายด้วยตัวแปรสมรรถภาพการปฏิบัติงาน
 ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครูวิชาการกลุ่ม
 โรงเรียน ครู และผู้บริหาร

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่มคือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครู และผู้บริหาร ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 10 รวม 7 จังหวัด

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการรับรู้สมรรถภาพที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในระดับประถมศึกษาเท่านั้น

3. ตัวแปรต้นสมรรถภาพหลักของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากเอกสารชุดฝึกอบรมบุคลากรกลุ่มโรงเรียน บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องคือ ศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครู และผู้บริหาร ข้อมูลที่ได้กำหนดเป็นสมรรถภาพหลักของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งมีในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 8 ด้าน คือ

- 3.1 ด้านหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร
- 3.2 ด้านปฏิบัติการสอน
- 3.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
- 3.4 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน
- 3.5 ด้านการประชุมอบรมสัมมนา
- 3.6 ด้านการทำงานเป็นกลุ่มและการประสานงาน
- 3.7 ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์
- 3.8 ด้านการเป็นผู้นำ

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ถือว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรตอบข้อกระทงต่าง ๆ ในแบบสอบถามด้วยความเต็มใจและเป็นความเป็นจริง

2. ความแตกต่างในด้านเวลาและสถานที่ในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชากร ไม่ส่งผลต่อการประเมินของผู้ตอบในแต่ละข้อกระทง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สมรรถภาพครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ตลอดจนบุคลิกลักษณะของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งมี เพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียนหรืองานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การรับรู้ในสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง กระบวนการ ตีความจากสิ่งที่ได้เห็น สิ่งที่ได้ยิน สิ่งที่ได้ปฏิบัติและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติและบุคลิกลักษณะของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในการปฏิบัติ หน้าที่ อันเป็นผลมาจากการที่ได้ปฏิบัติ คลุกคลีหรือใกล้ชิด ว่าในการปฏิบัติงานของครู วิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นควรประกอบไปด้วยความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติและบุคลิกลักษณะใด และสำคัญมากน้อยเพียงใด

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 10 ที่เป็นครูดีเด่นหรือเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีคุณสมบัติตาม ระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2529

ครู หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา รวมถึงครูวิชาการสำนักงาน และหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขต การศึกษา 10

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการ ในตำแหน่งดังกล่าวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 10 และทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนโดยตำแหน่ง

กลุ่มโรงเรียน หมายถึง กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ตามระเบียบคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2529 สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 10

ข้อกระทง หมายถึง ข้อความหรือประโยคที่เนื้อความเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพ ในการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปร หมายถึง ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู
วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ตัวประกอบ หมายถึง กลุ่มของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพที่สำคัญต่อการปฏิบัติ
งานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครู และ
ผู้บริหาร ซึ่งเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ตัวประกอบแบบภาพพจน์

เขตการศึกษา 10 หมายถึง เขตการศึกษาที่ประกอบไปด้วยจังหวัดอุบลราชธานี
ยโสธร มุกดาหาร นครพนม ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ รวม 7 จังหวัด

วัสดุหลักสูตร หมายถึง เอกสารหลักสูตรชนิดต่าง ๆ เช่น แผนการสอน
คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร หนังสือเรียน เป็นต้น และวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นซึ่ง
จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุน หรือใช้ประกอบการเรียนการสอน (วิชัย ราษฎร์ศิริ
2524 : 60)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบลักษณะสมรรถภาพที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการ
ในการที่จะปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงาน
ด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนมีประสิทธิภาพ
2. เป็นประโยชน์โดยตรงต่อครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่จะทำให้รู้และตระหนัก
ถึงสมรรถภาพในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มี
คุณภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
ในการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ได้บุคคลที่มี
คุณสมบัติเหมาะสมกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
4. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรกลุ่มโรงเรียน
ในการใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในระดับประถมศึกษาได้
ถูกต้องตามความต้องการและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินผลงานและ
สมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในโอกาสต่อไป